

GOŚCINNY (83) *ai*

gościnnie (82), **gościenny** (1) *Calep*.

-nn- (82), -n- (1); -y (22), -i (3).

o jasne; e z tekstu nie oznaczającego é.

sg *m N* gościnnie (20). ◇ *G* gościnn(e)go (3). ◇ *D* gościnn(e)mu (1). ◇ *A* gościnnie (5). ◇ *L* gościnnym (9). ◇ *f N* gościnną (5). ◇ *G* gościnnéj (7); -éj (6), -ej (1) *Strum* (6 : 1). ◇ *A* gościnną (4). ◇ *I* gościnną (5). ◇ *n N* gościnn(e) (2). ◇ *I* gościnnym (5). ◇ *L* gościnnym (1). ◇ *pl N m pers* gościnni (1). *m an* gościnn(e) (1). *subst* gościnn(e) (1). ◇ *G* gościnnych (1). ◇ *D* gościnnym (1). ◇ *A m pers* gościnn(e) (1). *subst* gościnn(e) (3). ◇ *I m* gościnnymi (3) *KrowObr, BielKron, StryjKron*, gościnn(e)mi (2) *ModrzBaz, GostGosp, f* gościnnémi (1). ◇ *L* gościnnych (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Przebywający gdzieś chwilowo, nietutejszy, obcy; hospitalis JanStat* (24) : ząbronili im [kapłanom rzymskim] kazác/ á onym gościnnym dopuřczono *BielKron* 214; Tenże Iwo řpytal S. Duchá ná Prądniku [...] zbudował: [...] do kthorego przywiódł bráthy Rycerřkie gořcinne z Sáxiey *BielKron* 359v; mieniác nań áby gwałt vczynił/ gdy tłukł do gořpody gdje mieřzkály niewiáfty gořcinne *BielKron* 418, 99v, 119v; Browar ma byđ ząwřdy zamczyřty/ y nie ma w nim nikt gořcinny bywác. *GostGosp* 134; *SarnStat* 379, 1234; *SkarKazSej* 681b.

W charakterystycznych połączeniach: gościnnie(-a) brat, czeladź, dziewczka, lud, niewiasta (2), osoba, religija, rycerz.

Wyrażenie: »gościnnie woda« [o stanie wód w czasie powodzi] [szyk 10 : 2] (12): Przed Vpuřtem/ ábyć Ryby z řtáwu czáfu Gořcinnéy wody nie wychodźly/ mořeř z dáleká vczynić kořem obrónę *Strum* M3; muřiał byř imo óny Stawki Pobok Zwódnicą gořcinną wodę precz obrócić. *Strum* O3v, H3v [2 r.], I4v, K, M2v, M3, M4v, N [2 r.]; *KlonFlis* F2.

Szereg: »przychodni i gościnnie« (1): tám rozłádziwřzy záfadki/ Brácia z Rágnety/ miedzy ktorými byli Rycerze przychodni y gořcinni z chorągiwą prořto do zamku biegli *StryjKron* 305.

W przeni (1) : á POTROYNY vchowány zguby, Dořtał řię w obce kráie, y choć niepowinną Ma przedřię cenę miedzy monetą gořcinną. CiekPotr)?(2.

2. *Odnoszący się do przybysza, przejezdneho, gořcia, przeznaczony dla niego; hospitalis, diversorius Mącz, Cn; adventorius Cn* (27) : Hospitium etiam, Gořcynne potowárzyřenie miedzy dwiemá opcéma gdy řie ná yednę gořpodę z rořnych ziem zyáđą y potowárzyřą. *Mącz* 159a.

Wyrażenia: »gościnnie dom(ek)« = zajazd, karczma, także dom noclegowy dla pielgrzymów, przytułek dla biednych, szpital; nosocomium, xenodoc(h)ium Murm, BartBydg; hospitium Murm, Calep; caupona, cauponula, diversorium, hospitalis domus, meritorium, pandochaeum, stabulum, taberna Mącz [szyk 19 : 2] (21): *Murm* 137 [2 r.]; *BartBydg* 98b, 175; Niektorzy teř w gořcinnych domach mieřzkáiy/ przyymuiác pielgrzymy do domow vbogie. *BielKron* 260, [332²]; *Cauponula, Kárczemká/ Gořciny domek. Mącz* 42c; Ad hospitem divertere, Do Gořpodarzá wiechác álbo w gořcinnym domu řtánác. *Mącz* 158d; *Taberna, Kramnicá/ talz/ wřzeláka zwłářczá yátá álbo namiot z řtárcic z defzczk [...]* vczyniona w którey co przedáiy miářto kárczmy á gořcinengo [!] domu bywa brána. *Mącz* 437c, 159a [2 r.], 218a, 275b, 411c, 437c; *HistRzym* 59; *KuczbKat* 35 [3 r.]; Boć ie [karczmy] z tąđ gořcinnymi

domámi zowá/ że do nich z drogi goście z ftepuią. *ModrzBaz* 36v; *Hospitium* – Gościenni dom. *Calep* 489b.

»dom gościnny« = *lupanar* (1): Miał trzy żony/ pirwa Betyná/ druga Meálíná/ tá była ták wielką gámratką iż przechodziła Semiramis/ chodziła potáiemnie do domu gościnnego *BielKron* 141v.

»droga gościnna« (1): Połłał tedy Moizełz s Kades do krolá Edom/ profząc áby mógl przez iego zyemię z ludem iść drogą gościnną *BielKron* 41v.

»gościnne hasło« (1): *Tessera hospitalis*, Gościnne háśło/ to yeft vpominek yáki álbo słowny álbo dárowny/ po którym fie goście gdy fie potym gdzie ziadą znáya [!]. *Mącz* 451d.

»gościnna niewiasta« = *być może prostytutka* (1): pytáli go gdzie idzye/ powiedzyał do gościnnych niewiaft. *BielKron* 169.

»gościnny szpital« (1): *Xenocrates*, *Xenodotus*, *Xenodorus*, *Xenophon*, *Xenodochium*, Gościnny fzpitał/ pielgrzymny dóm / gdzie pielgrzymy przimuyą. *Mącz* 512b.

W przeni (1) :

Wyrażenie: »gościnne prawo« (1): Ná mię płáč gościnnym práwem przyfzedł/ bo tu iásnie Zacny Poétá gáśnie. *KlonŻal* Cv.

3. *Należący do przybysza, gościa, stanowiący jego własność; peregrinus PolAnt* (3) : *BibRadz Ex* 23/9; Dobrac fieczká fiódłowemu/ A s plewámi gościnnemu. *RejZwierc* 235v; W oborach/ w fczopach/ y ná mieyfcach godnych do tego/ miey ftáynie napráwne koniom/ áby po wsiach y w mieściech konie gościnne nie ftawály/ y łam gość *GostGosp* 24.

4. *Związany z zajazdem, karczmą* (1) :

Wyrażenie: »gościnny gospodarz« (1): Powiádáią ifzbyłá iedne^{go} gościnne^{go} gofpodarzá corká tá Helená *SkarŻyw* 398.

5. *Związany z podejmowaniem kogoś w swoim domu lub z przebywaniem w czyimś domu na prawach gościa; hospitalis Mącz, Cn; epularis Mącz; adventarius, viaticus Cn* (15) : *BartBydg* 38b; *HistAl* L8; *Hospites accurare*, Gościnne rzeczy opátrowáć. *Mącz* 73c, 107b; W czeládnym domiech y w gościnnym złożeniu fkobli ftrzedz y podwoiu/ áby nie płowano *GostGosp* 22; KLucznik ma klucze mieć w kilku węźlech: ofobno od proznych domow/ co ie gościnnymi zowią *GostGosp* 54, 158; *SarnStat* 369, 382.

W charakterystycznych połączeniach: gościnny(-a, -e) *folwark*, *kucharz*, *praca* (2), *przyjaźń*, *rzecz*, *złożenie*.

Wyrażenia: »gmach gościnny« (1):á káždy gmách gościnny ma bydź zámczyfty *GostGosp* 22.

»gościnna komora« (1): *Hospitale cubiculum*, Gościnna komorá. *Mącz* 159a.

»gościnne prawo« (1): ALEXánder w Graecyey gościem w domu będąc Człowieká przednieyfczego/ ná gościnne práwá Nie pomniąc/ żonę mu wziął/ y przjwłazczył łobie. *KochOdpr* B4v.

»gościnny upominek, podarek« = *xenium Mącz* (2 : 1): *Mącz* 512b; Ale Witóld odpowiedział/ iż ia Smoká zá przyiacielłki y gościnny podárek á nie zá vpominek towarzysftwá z Cefárzem przimuyę *StryjKron* 562; ná oftátek gościnnymi vpominki vdárowány do Wołoch odiechał *StryjKron* 662.

6. *Chętnie i uprzejmie przyjmujący kogoś w swoim domu; hospitalis (in suos) Mącz, Cn; philoxenus Mącz; perhospitalis Cn (3) : KrowObr 129v; dwadzieścia dni mieżkaliśmy tam / bo nie nam oni tam ludzie dobry mi y gościnnymi wskazowali/ od których byliśmy z obyczajem wdzięcznie przyjęci BielKron 445; Philoxenus, Latine hospitalis, Gościnnny/ który rad obce ludzie do siebie przyimuie/ czeftuye y ludzkość okazuye. Mącz 298a.*

7. *praw. Dotyczący człowieka, który podlega innemu sądowi niżeli temu, przed który został pozwany (10) :*

Zestawienia: »prawo gościnne« [szyk 3 : 1] (4): Zapłata Gościnnym Prawem ma być fkázowana do trzeciego dnia. GroicPorz m2v, bb2; SarnStat 1234 [2 r.].

»gościnny sąd« (6): Sędzia kiedy może łędzić ludzi z inżzego práwá/ maż nápisano niżej w drugiey częłci/ przy gościnnym łędzie łpráwá. GroicPorz d, m2 [2 r.], t2, nn3v [2 r.].

Synonimy: 1. obcy, przychodni; 4. gospodarski.

Cf GOŚCI, GOŚCIŃSKI, GOŚCIOW, NIEGOŚCINNY